

„mi ki tudtuk vívni”

Pintér Imrével, Lovászpataona polgármesterével Mátyus Aliz beszélgetett

Pintér Imrével, Lovászpataona polgármesterével azon az estén beszélgetek, amikor az országban sok helyen gyúlnak a Szent Mihály-tüzek. Szép lenne, ha a magasból le lehetne látni úgy a földre, hogy azok a tüzek legalább kis mécsesekként látszanának, örülhetne az ember lelke, mennyien tartották fontosnak, hogy tüzeiket meggyújtsák.

Esik, amikor a beszélgetés helyszínére érkezem, azzal köszönök, hogy biztosan lesz elég időnk, hiszen az eső miatt nem lehet tüzet gyújtani.

„Az mindenképpen meg fog gyuladni” – rá a válasz, és hogy „ez az eső most annyira nem is esik”. A tűz nagyon jól van megrakva. A sportegyesület alakította ki a máglyát, a gázper-

zselő kéznél lesz a gyújtásnál, aztán már akármennyire esik, a láng szárítja maga fölött a fát.

Igen. Gondolom én, éppen az ilyen embereknek köszönhető, hogy egy-egy falu, város jó élettere tud lenni lakóinak. Mert jó kezekben van. Nekik köszönhető, hogy olyan ez az ország, amilyen. Az általuk meghatározott része az ország jobbik fele.

2012-ben eljutottam Lovászpataonára, a falunapra. Az elszármazottak nagy számban érkeztek haza, vonzó ez a falu azoknak is, akiknek valami miatt el kellett menni, akik azt választották, hogy elmennek. A helybeliek is sokan és szívesen vettek részt a rendezvényeken. A könyvbemutatón kiderült, hogy a könyv anyaggyűjtésében sokan, jókedvvel önkénteskedtek. Már akkor megtudtam, hogy polgármesterükkel nagyon elégedettek a faluban.

Úgy kérdezem Lovászpataona polgármesterét, hogy nem nehéz a faluban gondolkodnom. A gimnázium után itt tanultam az önállóságot, itt taníthattam képzés nélkül egy évet, az 1966–67-es tanévben. Ismerem a falut.

Mátyus Aliz: Azt szeretném megkérdezni legelőször, hogy mi az a közösségi rendezvényfajta, amiről azt gondolja, hogy a falu szempontjából

különösen fontos a hatása. Ezt nyilván egy polgármester befolyásolni is szokta, mert nem mindegy egy faluvezetőnek, hogy a faluja hogy tud együttműködni.

Pintér Imre: Kezdem a falunappal, ami mostanában már – a pályázatok, a támogathatóság miatt – nem feltétlenül falunapként aposztrofált, hanem nálunk éppen Kastélynapként elnevezett program. Ez hagyományává vált a faluban, és amióta én vagyok a falu polgármestere, azóta is ápoljuk, próbáljuk ezt a hagyományt megőrizni, és próbáljuk színesíteni. Amikor elkezdtem ezt a munkát, akkor arra gondoltam, hogy vonjuk be azokat az embereket, akik Patonán élnek, és azokat, akik Patonáról elszármaztak. És olyanokkal próbáltam ezt élesztetni, hogy visszahívtam képzőművészeket, akik Patonáról származtak el, és a festményeiket kiállítottuk. Később, amikor a saját fogadónk falára szerettem volna a paraszti életből kiragadott pillanatképekből egy-egy kiagyítottat feltenni, elkezdtem gyűjteni a faluban a régi fotókat, a régi képeket, és egy rövid időn belül olyan anyag birtokába kerültem, ami engem is bámulatba ejtett. És azt gondoltam, hogy ezt meg kell mutatnom többeknek. A Kastélynapon, ahogy sötétedett, a kastély falára egy kivetítőn keresztül elkezdtek vetíteni, és tömegével jöttek oda az emberek. Láttam,

hogy milyen frenetikus az egésznek a megjelenítése, és nagy az érdeklődés. Ott egyből kipattant az ötlet, hogy ha az embereknek ez ennyire tetszik, ezt könyv formájában is meg lehetne csinálni. Mondtam nekik, buzdítva őket, hogy csinálunk egy könyvet. Ha azt szeretnék, hogy az ő családjukról is legyen benne kép, akkor hozzanak minél többet. Egy hónapon, vagy másfél hónapon belül 2000-re duzadt a képgyűjteményünk, ami egy hatalmas anyag. Azt követően aztán a téli estéken a nyugdíjasokkal, akik leginkább ismerték még a képeken szereplőket, kiválogattuk azt a 600 darab képet, ami a képeskönyvünknek az anyagát nyújtotta. Kategorizáltuk, kor szerint, a fiatalság, az ifjúkor, utána a házasságok, a gyerekek, a paraszti életből kiragadott képek, és így tovább. Ezt a könyvet, miután közös munkával sikerült megszerkeszteni, a következő Kastélynapon bemutattuk, és erre nagyon sok faluból elszármazottat elhívtunk. Közel 200 meghívót szoktunk szétküldeni egy-egy ilyen rendezvény előtt – és nagyon sokan el is jönnek. Ha azt mondom, hogy 100-110 ember általában a 200 meghívásra megjelenik, akkor az szerintem, nagyon nagy dolog. A könyv bemutatója nagy siker volt. Generált egy olyan dolgot, hogy az elszármazottak azt gondolták, létrehoznak egy egyesületet, meg is alakították, így az-

tán ők kívülről segítik a mi munkánkat. Ők maguk is mindezekben felbuzdulva, az ő emlékeiket összegyűjtve kiadták a *Lovászpatonának szeretettel* című könyvet, aminek most készül a 2. kiadása. A könyvek sorát Pölöskei Istvánnak a könyve nyitotta meg, ami a falut bemutató monográfia. Úgyhogy már egy egész komoly archívumunk van, könyvekben. A második könyvvel, a lovászpatonai képeskönyvvel nyertünk egy pályázaton, egy nagyon szép díjat, amire külön büszke vagyok. Ez igazából a közös munka egy olyan díjazása volt, amit a Parlamentben vehettem át, 5–10 percben lehetett a faluról mesélni, beszélni. Ez az Idősbarát Önkormányzat pályázat volt, amin indultunk két alkalommal. Az első alkalommal, amikor indultunk, meghívtak bennünket a díjátadóra, de nem kaptunk díjat. Figyeltük a nyugdíjas klub vezetőjével, hogy vajon mi az, ami a bírálókat megragadja, mi az, ami érdekes lehet. Rájöttünk, hogy minden megvan Lovászpatonán, csak össze kell gyűrni, és úgy beadni a pályázatot. Amikor másodízben pályáztunk, pont ennek a könyvnek az elkészítési módja lett a fontos, hogy mennyire aktívan és örömmel vettek részt ebben az idősebb korosztályból. Szinte teadélutánok voltak a kastélyban, süteményt hoztak meg ezt-azt, amikor vetítettünk, és mindenki egy sztorit elmesélt még a képekről. Te-

hát nagyon jó dolog volt. Így beadva ezt a pályázatot, nyertünk. Nagyon boldoggá tett engem is, meg azokat is, akik ebben részt vettek. Voltam egy alkalommal tavaly Sopronban. Ott volt egy konferencia, éppen így az idősök napja körül. Ez a konferencia 17 éven keresztül mindig Sopronban került megrendezésre. Azokat az önkormányzatokat hívták meg, amelyek Idősbarát Önkormányzat Díj elismerést kaptak. És ott mindenki elmondhatta, hogy mivel tűnt ki, mi volt az a vezérfonal, amin keresztül a díjat megnyerték. Budapestről, városokból innét-onnét, nagyon felkészült emberek tartották ezeket az előadásokat, statisztikát, meg nem tudom én, miféle dolgokat felsoroltak, volt projektorra kivetített anyaguk is, én elmentem a kis könyvecskénkkel. Érdekes módon egybeesett ez a konferencia azzal, hogy egy idős néni hívott fel Sopronból, akinek valaki mesélte, hogy van egy ilyen lovászpatonai könyv, és az édesapjuk is benne van. Ők 4–5 éves korukig voltak itt Lovászpatonán, aztán a II. világháború – az apja katonatiszt volt – elsodorta őket. Felhívtam, hogy szeretne egy ilyen könyvet venni. Mondtam, hogy nem kell, hogy postázzuk, mert én megyek Sopronba erre a konferenciára, és ott a szállodának a halljában, a szünetben találkozunk, és majd átadom. Kiálltam én is megtartani az előadásomat, elmeséltem a történetet, mutattam a könyvet, mondtam, hogy milyen jó ez, mert az ország egy másik pontjáról egyszer csak felbukkan valaki és kéri tőlünk. Most úgy jöttem ide, hogy ezt a könyvet egy idős néninek hoztam. Felállt a sorok között ez az idős néni, mondta, hogy ő az. Teljesen megható volt a történet, mondta, hogy a gyerekkora van ebben a könyvben. Szünetben beszélgettünk, odajöttek sorban hozzámm azok, akik előttem meg utánam tartottak előadást, hogy tényleg nagyszerű dolog, és ez példaértékű. Úgy, hogy még most is érzékenyültem egy kicsit az idős nőre visszagondolva.

M. A.: *Nem csodálom.*

P. I.: Ilyen apró kis dolgok kísérik a munkát, ebben pihenem ki a közgazgatás terheit. A mai világban nem egyszerű dolog a nehéz anyagi körülmények között úgy gazdálkodni, hogy mindezekre idő jusson és pénz, és

ezekben az ember tényleg örömet tudja lelni. A falu történetének a kutatása nagy dolog. Az Esterházy és Somogyi családokkal kapcsolatban sok minden felszínre került az utóbbi időkben. Ezt a falumúzeumunkban be is mutatjuk. A Somogyi iratok közül, az 1801-től a '900-as évek elejéig vannak meg levelezések. Különböző peres ügyekkel kapcsolatos dolgok. A jószágkormányzó beszámolóí, amik engednek következtetni arra, hogyan működött itt egy gazdaság abban az időben. Milyen mély szintig kellett havonta egy-egy beszámolót adni írásban a grófnak, Somogyi Jánosnak, aki a bécsi kancelláriánál dolgozott. Nagyon kevés időt töltött Lovászpatonán, de állandóan rövid pórázon tartotta a gazdatisztet. Olyan szintig leírásra került minden, hogy például egy-egy járványt, ami a birkák között kiütött, hogyan fékeztek meg. Aztán a szaporulat, a súlygyarapodás. Hogy hogyan értékesítették a bárányokat, hogy ment a birkanyírás és egyebek. Az is, hogyan indítanak egy-egy konvojban Bécs fele árut, ami itt termelődött meg. A savanyított káposztától a búzába elrakott tojásig. Ezek nagyon érdekes dolgok. Például az Esterházyak kezébe került át a Somogyi grófság után ez a birtok a kastéllyal együtt, és most nemrégiben a Veszprémi Levéltárban előkerült az 1876-os okirat, a hagyatéki leltárral az összes szobáról, a legkisebb berendezési tárgyig, még a köpöcsésze is. Ami ugye nekünk furcsa, de az bizony tartozéka volt akkor a szobáknak, az akkori világban ez egy teljesen normális dolog volt. Ezek az anyagok mindig egy-egy kis felüldülést hoznak számomra. Alig várom, hogy legyen egy olyan időszak, amikor nyugalom van körülöttem, és le tudok ülni, belemélyedni. Úgyhogy ez a része a munkának szinte pihenés. A másik része a falumegújítás. Alapvetően komolyan vesszük, és minden egyes közintézmény felújításán dolgozunk. Most már nem sok van hátra, hál' istennek. Ebben az évben is három utcát aszfaltoztunk, a ravatalozó felújításán dolgozunk jelenleg, és egy teret adtunk át tegnap a három utcával együtt, ami megújult. Nem mind egyiket tudjuk pályázattal megvalósítani. A ravatalozó, illetve a térfelújítás pályázatos, itt kapunk támogatást. Az

alapítványunk is jól működik, a Lovászpatonáért Alapítvánnyal együtt, az önkormányzattal tudunk eredményeket elérni. A önkormányzat nem kapna 100%-os támogatást, az alapítvány, ha pályázatot ad be, akkor 100%-os támogatást kap. És ezeket kihasználva tudunk pénzeket fordítani – például ennek az önrészt – utaknak az aszfaltozására, egyebekre. Meg nyilván gazdálkodunk is. Mert én úgy próbálom felfogni ezt a dolgot – kutatva Patona történetét is –, ahogy annak idején mondjuk az uradalom tudott működni. Nyilván most mások a körülmények, de ott is a maguk körül levő dolgokat használták ki az emberek, és abból próbálták értéket előállítani. Mindig mondom az embereknek, hogy nézzétek, ugyanaz a területe van Lovászpatonának, mint mondjuk az 1800-as években. Az 1800-as években nem volt egy olyan szociális háló, ami jelenleg van, és kapja mindenki – igaz, hogy most már nagyon csekély mértékben – az FHT-t vagy lakásfenntartási támogatást, és még sorolhatnám, hogy milyen támogatások léteznek. Akkor nem voltak ilyenek, de nem fagyott meg senki, nem halt éhen senki, és a családok nem 1-2 gyereket neveltek, hanem 7-8-at. És mégis tudott élni, létezni. Azért, mert az emberek nem röstelltek dolgozni, nem röstelltek maguk körül megteremteni dolgokat. Ha valaki kilép az ajtón a házából,

rögtön észre kell venni azokat a dolgokat, amik a környezetében az ő megélhetéséhez segítséget nyújtanak. Itt vannak a nagy kertek, műveltetlenek jóformán. És akkor elérkeztünk ahhoz a részhez, ami tulajdonképpen a közmunka, a közmunkaprogram. Nálunk nagyon sok embert vonunk be. 70-80 ember 1 év alatt az, aki megfordul nálunk, és a közmunkában részt vesz. Általában rövid ideig, 1-2 hónapos átfutása van, amíg itt tudjuk foglalkoztatni. Ugye erre szükség van azért is, hogy ne szakadjon meg az ő támogatottsága. És egyébként a faluban az ő munkájukra szükség van. Egy 13 hektáros parkot gondozunk, temetőt, utakat, útszéleket, mezőgazdasági utakat. Látva azt, hogy az országban szociális szövetkezetek alakulnak, illetve olyan programokat támogatnak, főleg Borsodban, Szabolcsban, Nyírségben, ahol a kistérségek hátrányos helyzetűek, ezért aztán a közmunkaprogramnak a Start munka mintaprogram részébe próbáltam én is utat törni, pályázni. Ez tavalyi évben nem sikerült, mert nem vagyunk hátrányos helyzetű kistérség, hiszen a Nyugat-Dunántúl, a Kisalföld, a Bakony közelsége, Győr a rengeteg munkahellyel ezt nem teszi lehetővé. Januárban, amikor az első munkaügyi tárgyalás volt, és az önkormányzatokkal a közmunkaprogram változásait beszéltek át, felhoztam, hogy lenne nálunk létjogosultsá-

ga, tudnánk csinálni, és nagyon jó lenne, mert az emberek szemléletét változtatná. Ha azt látja, hogy ezt milyen könnyű megcsinálni itt, akkor talán otthon is előbb-utóbb hozzálát-nának a kertek műveléséhez és így tovább. Akkor azt mondták, nem lehet, mert hátrányos helyzetű kistérségekre van kitalálva. Jó, belenyugodtam, de igazából nem hagyott a dolog. El-indultunk saját erőből, és az iskolának volt valamikor a gyakorló kertje, talán emlékszik rá, hogy hol volt. És hát azt a területet elkezdtük megművelni, hosszú évek után, talán 20 éve nem dolgozott ott senki, a kerítés mentén két méter széles bozót, egyebek. Kiirtottuk. Kiszedtük a gyökeret, felszántottuk. Vetőmagokat, ültetni való burgonyát stb., stb. vettünk és szépen felparcelláztuk, sárgarépát, petrezselymet, fűszerpaprikát, fokhagymát, vöröshagymát és burgonyát ültettünk. Az utolsó betakarítások a jövő héten lesznek, a sárgarépa meg a petrezselyem. Hatalmas sárgarépáink vannak. Nagyon büszke vagyok rá. Mert jó a terület, pihent, és bebizonyította, hogy lehet termelni rajta. Na, telt-múlt az idő, ápriliséig küzdöttem, még egyszer-kétszer nekifutottam ennek az ügynek, áprilisban azt mondták, hogy na jó, adjam be a pályázatot, majd lesz vele valami, ha valaki visszaadja egy hátrányos helyzetű kistérségben, és felszabadul pénz, akkor

esetleg azt mi használhatjuk. Önerőből, amit már elkezdünk, próbáltuk csinálgatni. Beadtuk a pályázatot, úgy, hogy június elejétől a dolgozókat jövő év márciusáig pályáztuk meg. És bízva abban, hogy sikeres lesz a dolog, kicsit a téli munkákat is, meg fóliasátor, meg egyéb ilyen dolgokat belevettünk és vártunk. És akkor augusztusban, pont a Kastélynap előtti péntek fél 12-kor csöngött a telefonom, nyakig a múzeum berendezésében voltunk éppen, mondták, hogy van egy jó meg egy rossz hír. Az egyik az, hogy valószínűleg a pályázatunk pozitív elbírálást kap, rossz viszont az, hogy nagyon rövid időn belül át kell dolgozni, mert más a kezdés időpontja, és vannak már dolgok, építkezések, beruházások, amik aktualitásukat veszítették azáltal, hogy saját erőből megvalósultak. Péntek dél. A jegyző úr szabadságon, én ott állok a falunap, illetve a kastély rendezésének a kellős zűrzavarában. Kérdeztem vissza – a veszprémi kormányhivaltól hívtak –, hogy mi van, ha egy-két napot kapunk még haladékot. Mondták, a Belügyminisztérium azt kérte, hogy szerda délig érjen oda. A hosszú augusztus 20. utáni első két nap még nem volt munkanap. Szerda délig érjen oda, mert egyébként nem tudja, mi lesz. Ő mondhatna nekem bármi biztatót, ezt kapta információként, gondoljuk át. Azonnal hívtam a jegyző

urat, mondtam, hogy a fürdőnadrágot tegye félre, küldtük e-mailben az anyagokat, amik itt voltak nálunk, hogy kezdje átdolgozni. És ő nekilátott az átdolgozásnak. Ez a kormányhivatalos, munkaügyi hölgy megadta a saját e-mailjét, hogy küldjük az anyagot, amit elkészítettünk, ők szakmailag átnézik. Tehát segítőkészek voltak nagyon ebben a dologban, látták, hogy ez egy olyan ügy, ami megéri a fáradozást. Odaküldtük, átdolgoztuk, még szerda reggel az apró javításokat megtettük, amiket jeleztek, és szerda délben ott volt a Belügyminisztérium asztalán. Nincs egy hónapja, 2 vagy 3 hete kaptam a hivatalos értesítést, hogy a programunk nyert. 17 főnek öt hónapig tudunk munkát adni folyamatosan. A téli munkákat, az erdők gondozását – nekünk vannak erdőink –, új erdők telepítését, és erdei utak, mezőgazdasági utak mellett fakitermelést. Amiből tudunk itt helyben értékesíteni, meg aki rászorul, annak tudunk ebből adni. Amik még megépíthetők, azokat bennhagytuk, tehát fóliasátrat, és abba már a jövő évben újra kezdődik a termelés. Jelenleg is művelünk már külterületi ingatlanokat. Takarmánynövényeket termelünk ott, és ezek a takarmánynövények generálják majd azt, hogy lehet állatot tartani, hogy minél inkább teljessé váljon ez a program, és az ott dolgozók munkaideje, meg a kihasználtsága ennek a rendszernek, minél inkább közelítsen a 100%-os fele, ezért az állattartást is indítjuk. És ha az egésznek egy majorszerű építményt adunk, akkor megvan a szociális épület, mögötte kialakítható egy kazánház, ami fűti magát ezt az egész blokkot, meg a fóliasátrat. Mellette elárúsító, meg felvásárló hely. A felvásárló helyet azért említem, mert ez nagyon fontos, rengeteg ember szed bodzát, csigát, mindenféle olyan dolgot, amit pénzzé tud tenni. Diót. Ezeket mi felvásároljuk, és az elsődleges feldolgozását el tudjuk végezni. Ezzel megint csak létrejött egy olyan foglalkoztatási fázis, amibe még több embert be lehet vonni és még teljesebb. Az épület úgy nézne ki, ahogy elkezdtem mondani, a szociális blokk, az elárúsító, felvásárló hely, kazánház, mögötte a gépszínek, garázsok, ahol a traktorok állnak, meg

szerelhetőkké válnak. A mögött a magtárak és a legvégén az istállók, ahol tojótyúk meg sertéshizlalás folya- na, ami szintén az iskola-, óvoda- konyha részére kerülne értékesítésre. És ez egy gyönyörű kör, mert tulaj- donképpen helyben megtermelődött egészséges dolgokat, helyben tud- nánk értékesíteni. Úgymond egy kis hozzáadott értéket tudnánk előállíta- ni, és ez a lényege ennek az egész programnak, szerintem. És hogyha megnézzük azt, hogy – a városokat kivonva – mondjuk 2000 településen nemcsak a hátrányos helyzetű kistérsé- gek, hanem az egész ország terüle- tén működhetne valami hasonló, ak- kor úgy gondolom, hogy jó pár, akár 50-100 ezer embernek is lehetne munkát biztosítani ezzel. És nem ke- vés szemléletbeli változást lehetne előidézni. Ez hosszabb távon nagyon sokat segíthetne az országnak. Arról nem beszélve, hogy az egyéneknek is, tudom, hogy ez nagyon sok pénz. Előbb-utóbb a saját lábukra tudnának állni.

Megint csak a régi világba megyek vissza, mert hiszen azért ott voltak nagyon jó példák, a Hangya-szövet- kezetek például, amikről én már csak meséket hallottam. De ott is műkö- dött a felvásárlás, a gyógynövények felvásárlása stb. Ha kilépünk a határ- ba, akkor lehet akár a csipkebogyót

szedegetni, akár a diót, meg egyebet, és, ha ezt feldolgozzuk, a diót leda- ráljuk, a gyógynövényt megszáritjuk és herbáriának értékesítjük, már egy értékesebb terméket adunk tovább. A felvásárlás csupán azért van, hogy a tevékenységet összefogja, és legyen egy biztos pont, amikor az emberek azt mondják, tavaly is átvették ennyi- ért, jó volt, megyek megint, szedem, és akkor ebből lesz egy kis zsebpénz, vagy lesz a gyerekek iskolakezdésre. És nem feltétlen mindent segély for- mában kapna meg. Ezek az én sze- rintem nagyon lényeges dolgok, hogy újra visszatárlni, és a környezetünk- ben levő dolgokból megélni. Jelenleg itt tart ez a program. Október elseje, jövő hét kedd, és kezdődik itt nálunk. Úgyhogy ez egy ünnepi pillanat lesz, és hát bízom benne, hogy a 17 fő, aki ebben elsőként részt vehet, meg fogja állni a helyét. Nyilván aki nem, annak a helyére sokan vannak, akik be tud- nak állni. Itt fegyelemre lesz szükség és arra, hogy ők is megértsék, ez a dolog miért született. És hogyha ők is olyan hozzáállással lesznek, ebből egy jó dolog születik, és akkor tud- ják ezt majd akár a gyerekeiknek is mesélni, hogy ők ott voltak a kezdeti lépéseknél. Akkor ez egy szép törté- netté kerekedhet. Egyelőre a kezdeti lépéseknél tartunk, de nagyon boldog vagyok, hogy itt a Pápai kistérségben

a 48 település közül mi ki tudtuk vív- ni. Nagygymót pályázott még velünk párhuzamosan, nekik most nem sike- rült. Beszéltem a polgármester úrral, és ő nagyon jól állt ehhez a dologhoz. Én mondtam, nagyon sajnálom. Nyil- ván, hogy ők jövőre meg fogják pró- bálni, és ezen a példán felbuzdulva talán még többen is. Értelmes mun- kát teremt, értéket tudunk előállítani vele – ami szerintem a legfontosabb ebben az országban. Nemcsak a kul- turális értékek, hanem az ilyen, kéz- zelfogható értékek is. Nyilván, hogyha kérdeznék, hogy melyik fontosabb, vagy melyik az, amelyiket itt a rang- sorba előre lehet állítani, nagyon sok eszme-futtatást lehetne elkezdni, szerintem mindegyik egyaránt fon- tos. Az egyik a megélhetéshez kötődő értékek előállítás, ez abból az okból, hogy egyébként, ha nagyon rosszul él az egész közösség, akkor a kultúrának sincs jó íze. És ahhoz, hogy jó kultúra tudjon kialakulni, ahhoz egy bizonyos jólétnek kell lennie.

Visszatérve a mi falunkhoz, most jelenleg ezek a dolgok a leginkább aktuálisak, meg izgatóak a számunk- ra. Nagyon örülök annak, hogy olyan képviselőkkel dolgozhatok együtt, akik ezeket mind, szinte magukénak érezve segítik elő és tesznek hoz- zá mindenféle téren. És hát azt kell mondjam, hogy ez a rész a mi mun- kánk örömteli része. Nyilván a szürke hétköznapiakban aztán vannak olya- nok is, amiket az ember legszívese- ben elfelejtene azonnal. De az élet már csak ilyen.

M. A.: Azt hadd kérdezzem meg, hogy az a szemlélet, amivel rendelke- zik, és ami végtelenül vonzó – olyan módon lát és gondolkodik, ami a tel- jesség felé visz –, és biztos, hogy na- gyon vonzza az embereket is, vajon honnan származhat? Szüleitől, vagy...

P. I.: Biztos, hogy közük van hoz- zá. A közeg, ami engem kisgyerekkoromban körülvevett, az Kiskajár volt, és Kiskajár egy, a falutól is kicsit elszigetelt, szinte tanya jellegű világ volt. Ebben a kis világban az nagyon nagy ünnepnek számított nekem, amikor a nagymamám mesélt a régi időkről, és ezek valahogy gyökeret vertek belém, ezekből próbáltam következtetéseket levonni. Nagyon pici gyerekként, nem

is tudom, hány éves lehettem, 10 éves talán, nekem már két hízó disznóm volt, mert a keresztapámtól kaptam. Biztos, hogy apámék kifizették, de nekem úgy adta elő, hogy ezt neked adom, ezeket te gondozod, és majd aztán meglátjuk, hogy mi lesz belőle a végén. És én azokat gondoztam. Később nyulakat kezdtem el tartani. 13 éves voltam, amikor beköltöztünk a faluba, és a kisszobát, amit én kaptam, azt én rendeztem be a csillártól a szőnyegig, a bútorokig, mindent azokból a nyulakból, a nyúl eladásból származó pénzből.

Egyik nagyapámat sem ismertem. Az egyik az I. világháborúban volt orosz fogságban, '18-ban esett fogságba, 20-ig lágerokban éltek, akkor elengedték, mert nem tudták etetni őket. Egy sváb faluba került a Volga partján, ahol először az istállóban, meg ott a körül dolgozgatott, ott is lakott az istállóban, aztán ahogy a munkáját kezdték értékelni, egyre közelebb került a családhoz. Egészen addig, amíg a család legkisebb lányát elvette feleségül és született két gyerekük. Az én keresztanyám meg egy Paulina nevű kislány, aki még ott Oroszországban meghalt. A nagypapa meg a nagymama ott éltek. '33-ban, amikor meghalt az apósa, akkor a nagypapa azt kérte a nagymamától, hogy ne a földeket meg egyéb jószágot kérjen hagyatékul, hanem kérje el a testvérektől a részét, és abból jöjjenek haza Magyarországra. A honvágya még ilyen hosz-

szú idő után is, meg a családalapítás után is megvolt. És '33-ban hazaértek ide Lovászpatonára, addigra persze itt holtta nyilvánították, se földje, se háza, semmije. A nagymama, aki úgymond egy jó gazda családból származott, akik tényleg jó módon éltek ott kint, a semmibe jött haza az egy gyerekével. Az édesanyám már itthon született, terhes volt a nagymama, miközben utaztak. A nagypapának az elejétől kellett elkezdni megint mindent, a testvérekkel valahogy elfogadtatni, hogy mégis csak él, és nemcsak, hogy él, hanem családot is hozott haza. Élt még az édesanyja akkor, ő befogadta magához, ott voltak egy szobában az egész család. A nagymama, terhesen a teheneket vezette az árokparton, ott legeltette. És ez egy nagyon érdekes dolog, őt sokszor meséltetem, hogy na, mi volt, meg hogy volt. És ez a nagypapám a közéletben itt Lovászpatonán ismert ember volt, egyházközségi tag volt, vezető volt, később aztán volt bírója is a falunak. Ő volt '45 után az első időszakban a bíró, egészen '50-ig. '50-ben lemondott, mert nem volt összeegyeztethető az egyházközségi tagsággal, a tanácsi rendszer alakult akkor már ki.

A másik nagyapámat 44 évesen, amikor készen volt a gazdasága itt Kiskajáron, a pajtától elkezdve az istállókig, a szekér, a lovak, a marhák, minden megvolt, amit ő a család javára akart fordítani, földeken való munkával, haszonszerzéssel, hogy

jobban éljenek, 44 évesen elvitték katonának, és fogságban meghalt kint Oroszországban. Ezekről kérdezgettem, mert úgy hiányoztak. Mindig az volt, hogy másik gyerekeknek van nagypapájuk, nekem már nem volt. És aztán, például a nagypapa pajtájából, ami ide nem messze állt, itt volt öt házzal odébb a portája, én is azért vettem itt Kiskajáron a portát egyébként, mert én Budapesten éltem, Keszthelyen volt lakásom, Győrben, Veszprémben, mindenféle, és akkor itt ezt megvettem, mert itt szerettem volna valamit csinálni, és húsz éve építgetem. Na, de az építésnél, azt akarom csak mondani, hogy ennek a nagypapámnak a pajtáját, mikor bontották szét, akkor én abból hoztam egy gerendát, és azt beépítettem a pincébe, hogy ott legyen. Biztos, hogy ismeretlenül is hatással vannak rám, főleg, ami a gazdálkodást, másrészt az emberekkel való foglalkozást – a közéletben – illeti. Mindig óvott a nagymama, mindig mondta, hogy ne kerülj oda. Talán látta a nagypapámat, hogy sokat kínlódott, mert abban az időben egy bírónak mindenféle családi perekben kellett egyeztetni. Aztán a megváltozott világ, ami '45 után beállt, és annak a nehézségei meg gyötrelmei egy faluvezetőnek a számára biztos, hogy nagy próbatételt jelentettek. Meg is betegedett a nagypapa, és '58-ban meghalt. Én meg '60-ban születtem, így nem ismerhettem meg, de sok történetet hallottam róla. Abban a könyvben, a *Lovászpatonának szeretettel* címűben, egy epizódot én is írtam erről a nagypapáról, egy olyan történetet, ami a II. világháború alatt történt velük. És még egy érdekesség: a feleségemet 400 km-ről hoztam, ő ináncsi, ez Miskolcon túl van. És egyszer a nagymamával, aki Oroszországból jött, beszélgettünk. Fitalasszony volt még, és a nagymama 94 éves koráig élt köztünk, nagyon nagy szeretetben és tiszteletben, és kérdezte a feleségemet, mert látta, hogy honvágya van, el van keseredve, kérdezte tőle, na megszoktál már itt? A feleségem mondta, nem, jó lenne otthon. És akkor mondta neki a nagymama, én már 60 éve itt vagyok, de én se szoktam meg. Ez volt. Ő is a férje után eljött, és itt élte le az életét. A háború után már nem tudtak leve-

let váltani a családjával. A háborúig, tehát '33-tól a '40-es évek közepéig még tudtak levelezni. Utána, valószínű a miatt, mert betelepített német családok voltak, vagy kitelepítették őket Németországba, vagy a háború alatt veszték el, teljesen nyomtalan. Én tervezem, bár nem tudom, hogy lesz-e rá időm, hogy egyszer felkeresem, ahol éltek. Megvan a térkép, megvan a Paulinának, a kislánynak a halotti anyakönyvi kivonata, és ezek kiinduló pontok, hogy meg tudjam találni, meg tudjam keresni. Remélem, hogy lesz rá lehetőségem.

M. A.: Ilyen beszélgetéshez rég volt szerencsém, hogy nincs olyan része, amiről ne azt gondolnám, hogy milyen mérhetetlenül fontos.

P. I.: Azt gondolom, hogy minden fontos. És az, hogy ezeket elmesélem, talán azért van, mert ezek az én számomra is meghatározóak. Mind ilyen útbaigazító dolgok ezek. Például mikor nagyon fáradt vagyok – arra sincs ideje az embernek, hogy egyen, átrohanja a napot –, arra gondolok, hiába nagyon profán a példa, hogy a hadifogságban vajon mit szenvedtek az éhségtől, meg egyebektől. Az én Pintér nagyapám olyan 120 kg-os, magas ember volt, főzött. Találkoztam egy bácsival a szomszéd faluban, akivel együtt főztek Kassán. Több mint 2000 embert vittek oda, és mindig, amikor a fronthez közel volt, akkor 200-at, 300-at vezényeltek tovább, és mindig fogytak. Mesélte ez a bácsi, először 11-12 üstben főztek, aztán mindig kevesebb elég volt, mígnem aztán a szakácsokból is vettek el, így aztán a nagyapám Oroszország fele ment. Ez a bácsi maradt még ott, és ők amerikai fogságba kerültek, nagyapám orosz fogságba. Milyen véletlenül múlik az élet. Ő 91-92 éves, nagyon jó kedélyű ember. Amikor egy építkezés alkalmával találkoztam vele, tetszett nekem, hogy ballag, a botjára támaszkodva nézegeti a szőlőt, hogy alakul. Akkor kérdezte, hogy honnan jöttem. Mondtam neki, hogy Lovászpatonáról. Kiskajárról, mondom, mert ez közelebbi. Kiskajár az Kajárból alakult ki, '48-ig ahhoz tartozott, '48-ban, amikor a jegyrendszer volt, ugye Kajár 8 km-re esett ide, Lovászpatonára meg másfélre, és akkor hogy ne kelljen a lámpaolajért, ezért

azért, amit jegyre adtak Kajárra menniük, az emberek kérték, hogy hadd vigyék el innen Lovászpatonáról. De ennek az volt az ára, hogy közigazgatásilag Lovászpatonához kellett csatlakozni. Mondtam, hogy Kiskajárról, na, innentől kezdve aztán mondta, hogy nahát öneki ott vannak ismerősei. És akkor mit ad isten, éppen a nagyapámat említette először. És akkor kérdeztem, hogyhogy ismerték egymást, mondja, hogy együtt főztünk Kassán. Mondta, hogy ott főzés közben miket mesélgettek és beszélgettek. Aztán megkaptam én a nagyapámnak a leveleit, amiket őrzök, és egy piros lábast, meg a gyerekeknek katonai anyagból ruhának való anyagot küldött haza, hogy majd ebből varrjanak az édesapáméknak ruhát. 14-15 évesen árvák maradtak, és el kellett kezdeni, amit a nagypapa abbahagyott, folytatni. Közben jött a beszolgáltatási időszak, nagyon nehéz volt – ráadásul tapasztalat nélkül – megélni, és ezek meghatározók voltak az ő, az apámék életére is. Őtőlük is sokat halottam, sok mesét, meg sok történetet, amik mindig előttem vannak. Ami okít belőle, azt megpróbálom felhasználni. Ami meg int valamire, megpróbálok úgy viselkedni, hogy nehogy abba a hibába essek.

Úgyhogy a világ ilyen egyszerű egyébként, és sajnos ilyen kemény is,

mint ahogy ez kitűnik ezekből a beszélgetésekből. És emberi sorsokból. A miénk sem könnyebb. Mindig azt irigylem, amikor idős társaságban vagyok, és velük beszélgetek, hogy idejük volt – úgymond – élni, megtartani a vasárnapot, az ünnepeket. Mi átrohanjuk a mindennapjainkat, és átrohanjuk az ünnepeinket. Tudjuk, hogy az van, ünnep, meg kell állni, de már nincs íze, nincs színe. Mikor kisgyerek voltam, minden napnak szinte színe volt, és mára ezek eltörpülnek. Nagyon sok harc, küzdelem van, megpróbálunk behozni lemaradást, azt gondoljuk, hogy kimaradt valami, és ezeket próbáljuk pótolni, vagy a gyerekeinknek, utódainknak próbálunk, amit tudunk megspórolni. De hát nem lehet, nem így működik a világ. Itt van ez a panzió, amiből nyugodtan megélhetnének, de nekem sem ezzel foglalkoznak a gyerekeim. Az egyik még nagyon kicsi, ő még gimnáziumba jár, a középső fiam Győrbe jár dolgozni, a nagyobbik fiam pedig a Bosch Hungáriánál dolgozik, és Budapestre lakik. De ő azért foglalkozik már ennek a fejlesztési gondolataival is. Mindamelllett, hogy ő közgazdász, és egy nagyon jó munkahelye van, azért mindig figyelemmel kíséri ezt, sőt az internetes marketing részét ő viszi. Nekünk emiatt van nagyon sok külföldi vendégünk. Érzem megint a

hiányát a nyelvtudásnak. Hogy valamikét gyerekkoromban tanultam németül, az úgy megy is, de aztán az angol hiányzik. Ők meg, ha akármilyen náció van itt, angolul, németül perfekt módon tudnak kommunikálni. A nagyfiám akikkel dolgozik, azok németek, az egész napjuk kommunikációja németül megy vagy angolul, mert ugye a Boschnak a mexikói vagy a kínai vagy a lengyel részével angolul kommunikálnak. Ő is egy harcos, örülök neki, hogy valamit sikerült...

M. A.: *Ő fogja az édesapja szemléletét és...*

P. I.: Ezt még nem tudom.

M. A.: *Nem lehet tudni?*

P. I.: A szemlélet az mindenkiben más. Mások a körülmények, amiben ő kialakult és emberré vált. És még rengeteg olyan dolog lesz, ami fogja alakítani. De annak nagyon örülök, hogy ő önálló, és egy év albérlet után rájött, hogy tulajdonképpen az a pénz, amit a lakásbérletre fordít, ha ügyesen egy nagyon kicsi kis garzont kinéz magának, és egy hitelt vesz fel, most már megvan az egy év munkaviszonya és egy viszonylag jó keresete ahhoz, hogy ezt biztonságosan megtehesse, akkor ő nem fog bérleti díjat fizetni, hanem fizeti a hitelt, és az a lakás valamikor majd az övé lesz. Akkor ez a szemléletmód, ez picit visszacsatolás arra, hogy azért ő is gazda, a saját maga gazdája, és a saját életének picit a gazdája. Megtalálta a lakást, a berendezést már ő maga csinálta, kicsi segítség kellett neki. Ezek jó dolgok.

M. A.: *Erre büszke azért...*

P. I.: Persze.

M. A.: *Igen, erre lehet igazán büszkének lenni. Mondja, milyen foglalkozású emberek azok a faluban, akikre legjobban számíthat, inspirációban, motivációban vagy bármilyen téren?*

P. I.: Érdekes dolog, de azt gondolom, hogy nem is a foglalkozás az, ami ezt igazán befolyásolja. Nyilván kell szakember bizonyos dolgokhoz, kell a közigazgatásba szakember, kell a szociális munkaprogramba, ebbe a Start munka mintaprogramba olyan szakember, aki az erdőműveléshez ért. Kell az útépitésekhez, az árkokhoz, mindegyik területen, de ezek olyanok, ha megvan az ötlet, akkor meg kell bízni valakit, aki ebben szakember, vagy kettőt megkérdezni, hogy kell

ezt csinálni, és akkor onnantól kezdve ezek nem ördögösségek. Nagyon egyszerű itt az élet ilyen téren. Az már más kérdés, hogyha olyan beruházás venné kezdetét, amiben bízunk, és ami kicsit a falut felemelné. Volt egy német cég, biogáz üzemet akart itt csinálni, és emiatt rendezési tervet kellett módosítanunk. Ez is most már úgy néz ki, révből van, de a cég közben, kicsit talán az európai befektetési helyzetre való tekintettel, visszavonulón volt, talán várnak. De mi a feltevéleket, az alapjait, nem hagytuk félbe és megteremtettük, hogy legyen egy ipari övezet, ahova ők letelepedhetnek. Tehát az a lényege az egésznek, hogy még az általam teljesen ismeretlen területeken is, ha megkeresések hozzánk érkeznek, azokat nem hagyjuk kezeletlenül. Nem hagyjuk úgy, hogy na, ez túl nagy dolog, vagy nem értünk úgyse hozzá. Én képes voltam Lipcséig kimenni, hogy megnézzem, hogyan néz ki egy biogáz üzem, milyen büdös, milyen hangos, nehogy az emberek nyakára olyat hozzak, ami lehet, hogy a falunak anyagilag megéri, de egyéb tekintetben meg élhetlenné teszi az egész környezetet. És hát ugye patika rend volt. Nem csak én mentem ki, kivittem két képviselő társamat. Nehogy az legyen, hogy ott akkor egy szem lát, meg egy fül hall, és valamit majd mesél itt az embereknek. Kivittem őket, megnéztük, két napig ott voltunk. Megmutatták

nekünk készséggel, és amikor meggyőződünk róla, hogy érdemes a dologgal foglalkozni, akkor fordítottunk rá energiát. De bármi, akár az erdőművelés vagy a mezőgazdaság, én nem vagyok mezőgazdász, én építész vagyok, de ami rám ragadt a gyerekkoromból, meg a családomból, meg ugye, ahogy meséltem, hogy egész kisgyerekként az állattartás, semmi nem ördögösség, csak mindennapos odafigyelés. És nem sok, mert nem kell az egész napját azzal tölteni az embernek, csak ott kell lenni megfelelő időben, megfelelő gondnal és valamiféle rendszerrel, fegyelemmel. Úgy lehet értéket előállítani. Ennyi.

M. A.: *Egyet még, hogy a pedagógusok mennyire partnerek? Jobban vagy kevésbé?*

P. I.: Furcsa a helyzet, és jól belelalt a kérdésbe. Az én feleségem pedagógus. És nekem az iskolával a kapcsolat az nagyon jó volt, és most is nagyon jó, habár már nem az önkormányzat működteti, hanem a Klebelsberg Intézményfenntartó. Az iskolát fontosnak tartottam. Az iskolán minden évben volt 15-20 millió közötti mínuszunk. Ez volt a leginkább olyan tényező, amit nehezen tudott kezelni egy képviselő-testület, nehezen tudtuk leszorítani, hiába takarékosan gazdálkodtunk, el kellett fogadni, hogy ez van, és el kellett dönteni, hogy most mit csinálunk. Megtartjuk az iskolát

és elszenvadjuk ezt a hiányt, ami, hogy ha egy ciklust nézünk csak és mondjuk 15 millió forinttal számolunk évente, akkor az ugye 4 év alatt 60 millió forint, amiből hegyeket lehetne megmozgatni egy településen. És népszerűbb lenne a nagyobb tömeg előtt a falu vezetése, mert az összes utca portalan lenne, csatorna lenne már talán, meg nem tudom én, micsodák. Viszont nem lenne iskolánk. És akkor úgy döntött hál' istennek mellettem mindig a képviselő-testület, hogy az iskola marad. Elszenvadjuk ezeket. Ha réseket látunk, azonnal pályázunk, azonnal csináljuk. Minden évben 35-40 milliós beruházásokat tudtunk végrehajtani. Tudtunk akkor is, amikor az iskola mínusza ekkora volt, és tudunk most is. Még biztos, hogy lesznek nehézségeink az év végét illetően, de le fogjuk küzdeni ezeket is, mert három kidolgozott terv van arra, hogy az anyagi nehézségeken túllépünk. A lényege az a dolognak, hogy az iskola megmaradt. Most átvette a Klebelsberg Intézményfenntartó. És én akkor azt mondtam az embereknek, mindig, amikor beszélgettünk, hogy na, majd, ha nem lesz az iskolának ekkora mínusza, ekkora terhe, akkor majd utakat fogunk belőle építeni. És óhatatlanul, ha nincs is a kasszában pénz, én a szavamat be akartam tartani, és a képviselő társaim szintén azt mondták, hogy nosza, akkor csináljuk. Fakitermelés, meg egyéb dolgokból fogunk produkálni pénzt, amiből fedezzük. Illetve fizetési haladékokat is lehet kérni ilyen esetben. A lényeg az, hogy pontosan 15 milliónyi összeget költöttünk el, figyelve arra is, hogy az alszeg is kapjon egy hasonló hosszúságú útszakaszt, a fölszeg is. Ha megújult a főtér a fölszegen, akkor újuljon meg az alszegen. Igyekszünk valamiféle egyensúlyt tartani, kicsit mindenki érezze azt, hogy nem csak egy bizonyos szempont érvényes vagy értékes a mi számunkra, hanem igenis, hogy az ő szempontjaik azok, amik fontosak a mi számunkra. És hogy ki az, akire leginkább lehet számítani, nehéz megmondani. Én bármi nehézség, probléma volt, ahova fordultam, onnan kaptam annyi segítséget, ami a probléma megoldását kibillentette a holtpontról. Tehát én azt gondolom, hogy mindig megtaláltam azokat,

akik tudtak segíteni. És érdekes, hogy a rosszakarók sokszor nagyon pozitív irányba tudják elindítani, előre mozditani az ügyet, mert mintegy dafke, igenis bizonyítom, hogy működik, jól működik és sikeres a dolog. Ilyen az élet. Én sokat köszönhetek azoknak is, akik nekem rosszat akarnak. Így működik a világ.

M. A.: *Valaki volt az elődök közül, akinek az életszemlélete ennyire pozitív, derűs volt?*

P. I.: A családra gondol?

M. A.: *Igen, a családra.*

P. I.: Biztosan voltak. Az édesapám hosszú ideig betegeskedett és minden pénteken mentem borotválani. Nagyon jó humorú ember volt, akit szerettem. Közösségi ember, a tévésben brigádfőnök volt, és minden egyes zárszakánál, meg nem tudom én miknél, főszereplő volt. Főzni is nagyon tudott. Ő is katona korában szakács volt, mint az ő édesapja. Talán ő is onnan kapta ezt a dolgot, hogy úgy mondta ott, hogy ő szakács, mert tudta, hogy az ő édesapja tudott főzni a kondérban. És akkor minden pénteken, amikor megborotvtam és utána arcszesszel bepaskoltam az arcát és kész volt, na, mondtam neki, hogy most már mehetsz csajozni. És az a suhancos nevetés, ami őbenne még ilyenkor is feljött, és talán visszaemlékezett egy régi, fiatalkori dolgára. Ő soha nem készült arra, hogy most milyen beteg és meg fog halni. Egy robusztus, erős ember volt, és ameddig mozogni tudott, addig művelte a szőlőt. Úgy metszette a legutolsó időkből, hogy a székelt vitte, letette, leült, és amit elért, azt megmetszette, utána odébb baktatott vele, megint letette a székelt, megint megmetszett egy darabot. Amikor ezt nem tudta csinálni, akkor azt mondta, hogy jó, a szőlőt, azt elfelejtettük, ha akarjátok gondozni, akkor gondozzátok, de ha nem, akkor ne álljon gazban, ki kell vágni. Nekem van szőlőm, az plusz teher lett volna, meg idős szőlő is volt, kivágtuk. Kerítéslábnak felhasználtuk a lucas-oszlopokat, hasznát vettük annak is, újra. És így aztán szépen ez a dolog is beépült valahol a rendszerbe. Mindig kivittem azért magammal a szőlőbe még később is, mindig nézegette a szomszéd portákat, meg ezt azt. Ő egy jó kedélyű ember volt. Én

így is emlékszem rá vissza. Amikor beszélök róla, társaságokban is, nem a szomorúság az, ami az ő személyével kapcsolatban először felöltik bennem, hanem mindig az ő életvidámsága.

Édesanyám, ő ma is aktív még, tavasszal egy kicsit betegeskedett az influenza miatt. Nem tudta ugyanazt a kerti munkát elvégezni, amit eddig el szokott. Most 80 éves. Az egész kertet ő műveli a hagymától a krumpliig, mindent, amit meg lehet termelni, a káposztát, vannak tyúkrok, mi hordjuk még mindig onnan a tojást. És akkor nagyon el volt kenődve. A nővéremmel ketten tudtuk, hogy a kert nem maradhat műveletlen, nyáig álltunk mind a saját gondjainkban, munkáinkban, de mentünk krumplit ültetni. Ő, mert azt tudja, a krumplit a gödörbe ő potyogatta bele végig. És aztán meggyógyult, hál' istennek, aktív, most diót szedtünk, és majd az lesz a következő program, hogy azt törjük meg. Ilyenek vannak. Meg hát a nagymamáim. Mindegyik tényleg végigharcolta, végigküzdötte az életét, és özvegyen nagyon hosszú éveken keresztül egyedül voltak, és tartották magukat. A munka volt az, ami őket konzerválta. Nagymamámnak is, aki 94 éves volt, az utolsó percig be kellett vinni a borsót, a konyhában vagy a konyha közelében fejtette, mindig kellett, hogy legyen neki elfoglaltság.

Azt hiszem, hogy ez így van rendjén. A feleségem nagymamája 102 éves, augusztus 28-án volt 101, most belelépett a 102-be. A fiam a nyáron ment hozzá Budapestre Ináncsra, és nem találta a szobában a mamát. Kétségbe volt esve, hogy mi lehet. És kint a kertben találta meg a tök között, ment és nézte, hogy virágzik, ha látott gazt, kihúzta. A virágos kert még maga gondozza, és hihetetlen energia van benne. Nagyon friss az elméje, és rengeteget meséltetek vele is. Egyébként, amiket mondok, hogy meséltetek... Csináltam egy csomó riportot, csak azért, hogy maradjon meg az utókornak. A fotók mellett, dokumentumfilm jellegű dolgokat. Elmeséltettem például Váci doktor úrral, hogy milyen volt a '45 utáni időszak itt, hogy került ide, sőt az egész gyerekkorától az életét. Aztán most nemrég voltam Glatz Laci bácsinál, aki 20 éven keresztül a füredi

Anna-bálokat rendezte, és övele is a lovászpatonai gyerekkort, aztán a füredi éveket, és most a nyugdíjas éveket. Most készülök a Gyulavári Oszkár bácsival beszélgetni, ő a mag-nemesítőnek még az utolsó élő tanúja, rengeteg relikviája van. Készül egy könyv a Veszprémi Levéltár gondozásában, *Az Esterházyak cseszneki ága* címmel. Az egyes kötet már elkészült, és amikor én erről tudomást szereztem, mondtam, hogy nekünk is van egy csomó anyagunk, jelentkeztem, és nagyon jó kapcsolat alakult ki a Levéltár meg köztem, a szerkesztő hölgy is nagyon agilis. És ő is jönni fog velem – valószínű – erre a riportra. Aztán itt a faluban is beszélgettem idős emberekkel, akik érdekes történeteket tudtak elmesélni. Például az iskolában is mondtam, hogy Horváth Lajos bácsi – ő már 90 éves, erdész volt –, ismeri minden szegletét a falunak, meg a falu külterületének. A hátrában a történeteket a római temetőről. A dűlőutakhoz kapcsolódó történeteket. A fellelt tárgyi emlékeket is, akkorról, amikor az erdőtelepítések közben a mélyszántásokból előkerültek. Tudja, hova kerültek, mint vannak. A pusztákat, amik körülvevtek a falut, és megvolt, hogy az egyikén birkát, a másikon disznót, a harmadikon marhákat tartottak. És hogy hogy kötötték ezeket össze stb., stb. Ezek mind hatalmas értékek. És az iskolában is mondtam, hogy természetismeret órán, ha már nagyon fáradtak a gyerekek, vetítsenek le belőle, mert én sem tudtam azokat a dolgokat, amiket elmeséltek ezek az idős emberek. Például, hogy milyen okosan használták ki a természet adta lehetőségeket. A patak átszeli a falut, a falu elején csináltak egy spirális alakú telletet, amibe belevezették a patakot, elgátolták a patak medrét, kénytelen volt ezen keresztül folyni a víz. Ságtól meghajtották a halakat, a végén vesszőből készített, hálószerű dologgal elgátolták, a víz át tudott folyni, a halak bennmaradtak. Behajtották a halakat, aztán amikor befagyott a jég, a friss halat mindig tudták elővenni. És hosszú éveken keresztül, a meliorációig (a talajjavításig) ennek a nyomai ott voltak. Számtalan az olyan történet, ami mutatja az emberek leleményességét, a természet adta

dolgok kihasználását – az egészséges kihasználását –, amik itt voltak és adottak voltak. És ezek mind feledésbe merülnek, hogyha nem időben megy az ember, és nem időben gyűjti még össze, időben talál rá. Rengeteg ember vitt el magával értékes dolgokat, mert sajnos meghaltak. Nekem a terveim között nagyon sok ilyen

szerepelt, de időm is kevés van, meg sajnos az élet is közbeszól.

M. A.: *Polgármester úr, fejezzük be most, mer tartok tőle, hogy nem fog odaérni a tűzhöz. Zárásképpen csak azt akarom mondani, hogy remélem, tudja a falu, polgármestere személyében milyen kincse van. Köszönöm a beszélgetést.*

PINTÉR IMRE lovászpatonai polgármester 1960-ban született, tősgyökeres lovászpatonai, akinek a szüleit is mindenki jól ismeri és becsüli a faluban. A Hild József Építőipari Technikumban érettségizett 1979-ben, majd építész technikusként a Veszprémi Építőipari Vállalatnál (VÁÉV) helyezkedett el. Felelősségteljes munkája mellett folytatta tanulmányait is, így már új munkahelyén, a budapesti 21. számú Állami Építőipari Vállalatnál tehetett próbára 1982-től a magasépítési technikus képzetségét. Olyan jelentős építkezések technikus munkáit végezte, mint a Herendi Porcelán Manufaktúra nyersgyártó csarnoka vagy a Ferihegy II. Felesége a lovászpatonai Általános Iskola tanítója. Házasságukból született Gergely (1987), Gábor (1991) és Ágnes (1998). Pintér Imre egyéni vállalkozó lett Pápán 1985-től, majd 2006-ig a lovászpatonai Szabó Fólia Kft. műszaki vezetőjeként irányította a termelést. Közügyek iránti érdeklődését jelzi, hogy 1998-ban megválasztották önkormányzati képviselőnek, majd két ciklus után a 2006. októberi választásokon Lovászpatonai polgármesterének. A képviselő-testület tagjai „egy irányba húzzák a falu szekerét”, céljuk Lovászpatonai hátrányainak leküzdése és adottságainak kihasználása. A polgármester vállalkozói múltjából adódó mentalitását a képviselő-testület is magáévá tette, s ez a településfejlesztési pályázatok nagy számban való elkészítésében és megvalósításában is megmutatkozik. Polgármestersége alatt a következők történtek Lovászpatonán: 2007-ben a védőnői szolgálat helyiségeinek kialakítása; fogorvosi rendelő és szolgálati lakás átalakítása, akadály-mentesítése; 2008-ban az Általános Iskola konyhájának tetőfelújítása; 2009-ben illegális hulladéklerakók felszámolása; 2010-ben a Kossuth Lajos tér felújítása; 2011-ben az orvosi rendelő felújítása; 2012-ben a községközpont felújítása; 2013-ban a ravatalozó és közpark felújítás – hogy csak a főbb infrastrukturális beruházásokat említsük. A falufejlesztés másik területén, a munkanélküliség leküzdése érdekében: 2013 októberétől 2015. február 28-ig két egymást követő Start munka mintaprogram nyertes pályázója lett a település. A 18 főt foglalkoztató mezőgazdasági projektben 400 m²-es fóliasátor épült, 5 hektár területen takarmánynövényeket, fűszernövényeket és zöldségeket természet az önkormányzat, egészséges, friss élelmiszerral ellátva a helyi köztisztviselőket. Cél a szociális szövetkezetbe való átmenet megvalósítása.

Egy polgármestertől „hivatali kötelességnek” várjuk el a lokálpatriotizmust, a helység szeretetét és a helyi értékek ápolását. Ugyanakkor vannak olyan önkormányzati vezetők, akik sokrétű feladataik között kiemelkedő energiát fordítanak a honismeret fejlesztésére, a helyi hagyományok felkutatására és őrzésére. Ilyen polgármestert tisztelhetünk Pintér Imre személyében is, aki szenvedélyesen és energiáit nem kímélve fáradozik szeretett szülőfalujának múltjáról, a helyi kulturális értékek ápolásában. Nem engedi, hogy mindaz, ami dicsőnek, eredménynek számít Lovászpatonai életében, feledésbe merüljön, mert tudja, hogy ezzel a tiszteletreméltó elődök fáradozásai mehetnének semmibe.

Pintér Imre polgármester ezért készített személyes interjúkat a helyi kábeltelevízió számára a Lovászpatonán élő nagy öregekkel és érdekes személyiségekkel. Ezért fordult felhívással a lakosokhoz, kérve a lovászpatonai múlt emlékeinek, fotóinak és régi dokumentumainak gyűjtését. Az eredmény önmagáért beszélt: a színes, változatos tartalmú gyűjteményről másolatok készültek, így az összegyűjtött emlékek nem vesznek el. Pintér Imre hívta és várta a helyi amatőr művészek alkotásait a Falunapi kiállításokra, akik szép számmal fogadták el a meghívást, és nagy elismerést arattak.

Pintér Imre polgármester jelentős munkát végzett a Patona környéki Kossuth-hagyományok ápolásában is. Megtalálta az utat a faluból elszármazottakhoz, így a külföldön élőktől éppúgy kérte a Lovászpatonához való kötődés erősítését, mint a szülőfalujukban maradóktól. Kezdeményezők, sokoldalú szervező munkáját dicséri a Falunapok programja, amelyek egyiken egy alkalommal került sor az iskola névadó ünnepségére és a falu születésének, Pölöskei Istvánnak *Lovászpatonai* című falumonográfiája bemutatására.

2009-ben a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület elnöksége javaslata alapján az Országos Honismereti Szövetség a honismereti munka támogatásáért E M L É K L A P kitüntetésben részesítette Pintér Imre lovászpatonai polgármestert.

(Ahogy a lovászpatonaiak látják-látatják polgármesterüket. Elhangzott az első Falunapon)

MÁTYUS ALIZ író, faluszociológus, a Szín – Közösségi Művelődés c. folyóirat alapító főszerkesztője, felelős szerkesztője.